

Valóban összeomlás fenyegeti a számítógépeinket?

Élet az XP után. Bár tökéletesen biztonságos már sosem lesz a Windows XP, néhány lépéssel jelentősen mérsékelhetjük a gépünkre leselkedő kockázatot. A magyar felhasználók negyedét – és az egészségügyi intézmények zömét – érinti érzékenyen, hogy a Microsoft nem támogatja többé a 13 éves operációs rendszert.

L. Z. | kultura@hetivalasz.hu

Ha látni akarjuk, mennyit fejlődött 2001 óta az informatika, vegyünk kézbe egy mai okostelefont. A készülékben valószínűleg gyorsabb processzor és több memória van, mint egy akkori asztali számítógépben, több adat fér el rajta, és kijelzőjének is nagyobb a felbontása, mint egy korabeli monitornak. Sokan hallottak már *Moore* törvényéről is, mely szerint a processzorok tudása másfél évente megduplázódik. Miért fontos ez? Mert jól illusztrálja, hogy az informatikában nem is olyan rövid idő az a 13 év, melynek során a Microsoft támogatást nyújtott Windows operációs rendszere 2001-ben kiadott változatához, az XP-hez. Értethető tehát a cég döntése, hogy április 8-án megszüntette az XP támogatását – hiába vélik sokan úgy, hogy ezzel a lépéssel csupán a frissebb Windows 8 eladását akarja ösztönözni a redmondi vállalat.

Nyitott kapuk

De mit jelent pontosan a támogatás megszűnése? A Microsoft időről időre automatikusan letöltendő frissítéseket, hibajavításokat ad ki az operációs rendszereihez – az XP esetén ezentúl nem teszi ezt. Ez azért baj, mert ezekkel a frissítésekkel tömködte be azokat a biztonsági réseket, amelyekre fény derült. „Az antivírusprogramok a vírusokkal szemben továbbra is védeni fognak. A hálózati szolgáltatások és az alkalmazások sérülékenységei lesznek kritikusak – magyarázza lapunknak *Gyebnár Gergő*, az IT-biztonsággal foglalkozó Black Cell Kft. szakértője. – Az alkalmazások különböző portokat, azaz kapukat használnak a hálózatos szolgáltatásaik futtatására, és minél

több port van nyitva, annál sebezhetőbbek vagyunk. A probléma akkor fog nagyobb méreteket ölteni, ha egy sérülékenységet érdemben ki lehet használni egyszerre sok számítógépen.”

Elterjedt kockázat

„A már felfedezett, de eddig még nem publikált – vagyis úgynevezett zero day – sebezhetőségeket valószínűleg bespájzolták a kártevőterjesztők, hogy most, április 8. után a biztonsági frissítések befejezése után tudjanak vele hatékonyan támadni, fertőzni” – teszi hozzá *Csizmazia-Darab István* IT-biztonsági szakértő, a NOD32

antivírustermékek magyarországi képviselője, az antivirus.blog.hu bloggere.

A helyzet azért súlyos, mert a Windows XP a Microsoft egyik legjobban sikerült operációs rendszere, és még ma is tömegesen használják – becslések szerint a felhasználók 20-30 százaléka. Itthon a Gemius felmérése szerint 27 százalék az arány, és egyes kórházakban a számítógépek 90 százalékán fut XP. Máshol is küzdenek ezzel a problémával. „A pénzüzetek az ATM-automatáik miatt, illetve egyes kormányok, például a britek és hollandok dollár-tízmilliókat fizetnek a Microsoftnak, hogy továbbra is támogassa az ál-

Fotó: Europolis

lamigazgatásban, egészségügyben még mindig tömegesen jelen lévő Windows XP operációs rendszert – mutat rá Csizmazia-Darab. – Sokan most döbbenek rá, hogy már korábban lépniük kellett volna. Kínában a legrosszabb a helyzet, így az ottani gépek nagy szerepet fognak játszani a fertőzésekben.”

Digitális armageddon mindazonáltal nem várható, már csak azért sem,

ÍGY ERŐSÍTSD MEG XP-DET!

- A korábbi esetleg kihagyott frissítéseket most mindenképp telepítsük!
- Nevezzük át a rendszergazdai fiókot valamilyen szokatlan elnevezésre!
- Telepítsünk komplett internetbiztonsági (vírusirtót, tűzfalat, spam-szűrőt stb. is tartalmazó) védelmi alkalmazást. Példák: NOD32, Avast, Kaspersky, Norton.
- Használjunk erős, számokat, kis- és nagybetűket, írásjeleket tartalmazó jelszavakat!
- Biztonságos böngészőt választunk az internetezéshez, például Firefoxot vagy Chrome-ot, mivel a Microsoft a régebbi Internet Exploerek támogatását is megszüntette!
- Állítsuk be, hogy a rendszer mutassa a fájlok kiterjesztését, így mindig tudjuk, milyen típusú állományt nyitunk meg. Ne nyissunk meg ismeretlen .exe kiterjesztésű fájlt!
- Tiltsuk le a Vezérlőpultban „A távoli asztal kapcsolatát”!
- Lemezek, pendrive-ok formázásakor az NTFS fájlrendszert válasszuk a FAT helyett!
- Tartsuk frissen minden alkalmazói programunkat!

mert a Windows XP-t nem kis részben az a réteg használja még mindig, amelyik valószínűleg egyébként is kevésbé tudatosan közelít az információbiztonsághoz, és nem annyira fogékony a technológiára, mint a mindig az újtásokat kereső „korai adaptálók”. A felhasználók jelentős része nem frissít (nem is tud, mert kalózerszert használ), nem használ tűzfalat, vírusirtót, jelszavakat – vagyis a gépek tekintélyes része nem most válik sebezhetővé, hanem eddig is az volt. „Az ilyen helyzeteket biztonsági képzésekkel, biztonság tudatossággal lehetne legyőzni – véli Csizmazia-Darab. – Ha ehhez

hozzá vesszük, mennyien visznek haza munkát, céges dokumentumot, akkor lesz igazán szomorú a kép.” Veszélyes az is, ha védtelen gépen fizetünk online bankkártyával vagy nyitjuk meg az internetbankot.

Mi lesz most?

Mit lehet tenni, ha még mindig Windows XP-t használunk? A Microsoft azt ajánlja, hogy vegyük meg a legújabb operációs rendszerét, a Windows 8.1-et, melynek legolcsóbb, otthoni változata 25-30 ezer forintért kapható. Vásárlás előtt azonban érdemes a Microsoft honlapján elérhető programmal ellenőrizni, alkalmas-e gépünk a Windows 8.1 futtatására – ha régi, lehet, hogy nem. Ha nem tudunk vagy nem akarunk új számítógépet venni, érdemes megfontolni két alternatívát: az eggyel korábbi Windows 7 a tapasztalatok szerint egy nyolc év körüli PC-n is elfut, jöllehet alig olcsóbb legújabb társánál. A 7-es azért is egyszerű választás lehet, mert bár a 8-as gyorsabb, fejlettebb operációs rendszer, kezelőfelülete újszerű, és sok felhasználónak újra kell tanulni. Szóba jöhet még az ingyenes Linux operációs rendszer is. „Aki nem használ AutoCAD-et, SAP-t, nem hardcore játékos, nyugodtan linuxozhatna – mondja Csizmazia-Darab. – Nem ördögösség az áttérés például a Linux Mintre, melyen nemcsak a Windowsról ismert nyílt forráskódú programokat használhatunk, mint a Firefox böngésző, a Thunderbird levelező vagy Libre Office, hanem még Windows XP kinézet is lehet telepíteni rá.”

Ha egyik opció sem jöhet szóba, akkor „úgy kell tekinteni a gépünkre, mint egy immunbetegre, fokozatosan kell figyelni a higiéniére úgy, mint egy ember esetében: hogyan érintkezik a külvilággal és kivel/mivel. Érintkezhet hordozható adattárolón, weben, e-mailben, és a hálózati szolgáltatásokon. Ezekre kell gondod lenni” – magyarázza Gyebnár Gergő. Cége, a Black Cell 14 pontban szedte össze azokat a lépéseket, amelyekkel biztonságosabbá tehetjük gépünket, de kereset írásunkban mi is javasolunk néhány tanácsot azoknak, akik csak azért is húsgesek maradnak az XP-hez. ■

Az e-könyvek menthetik meg az olvasást

A felnőtt internetezők 60 százaléka kevesebb könyvet olvas, mint öt éve. A folyamat megállításában vagy akár megfordításában nagy szerepe lehet az e-könyveknek.

A digitális forradalom nem csak kapcsolattartási szokásainkat változtatta meg; ma már az emberek azt is igénylik, hogy az olvasni valóhoz bárhol, bármikor hozzáférjenek. Ebben nagy segítségünkre lehetnek az e-könyvek és az e-könyv-olvasó készülékek, amelyek kényelmesen elférnek egy táskában, de memóriájukba több egyetemi fél év tananyaga is feltölthető. Internetkapcsolattal pedig bármikor újabb anyagokhoz juthatunk e-könyv-áruházakban. A txtr.hu címen elérhető áruház Magyarországon az egyik legszélesebb kínálat: több mint egymillió idegen és bő 4000 magyar nyelvű könyv közül lehet válogatni.

Már itthon is jelentős az e-könyvet olvasók tábora. Az eNET és a Magyar Telekom friss kutatásából kiderült: a rendszeresen internetező felnőttek 40 százaléka e csoportba sorolható. A tartalomért fizetni ugyanakkor csak az emberek öt százaléka hajlandó, s szából 97-en magyarul olvasnak. Minden ötödik válaszadó szeret angolul olvasni, a többi nyelv részaránya ennél is kisebb. Az e-könyvek iránti kereslet fő gátja épp az, hogy a magyar kínálat túl kicsi.

A válaszadók 57 százaléka kevesebbet olvas, mint öt éve, és csak 15 százalék többet. A válaszadók közel fele asztali számítógépen böngész a műveket, e-könyv-olvasót minden tizedik használ. Nem a legfiatalabbak, hanem a 30–39 évesek körében a legnagyobb (19 százalék) az e-könyvet olvasók aránya, és köztük is sokan vannak a kismamák.